

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w G. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Andrzejewska (spr.)
Sędziowie:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek SSR del. Magdalena Kimel
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2016r. w G.

sprawy z powództwa B. B. (B.)

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o ryczałt za noclegi w związku z podróżą służbową

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 3 września 2015 r. **sygn. akt** VI P 3653/14

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok:

1. w punkcie 1b w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.416,05zł (jeden tysiąc czterysta szesnaście złotych 05/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 11 września 2011r. i w pozostałym zakresie oddala powództwo o zapłatę ryczałtu za nocleg w podróżach służbowych w sierpniu 2011r.,

2. w punkcie 1d w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 3.450,38zł (trzy tysiące czterysta pięćdziesiąt złotych 38/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 11 listopada 2011r. i w pozostałym zakresie oddala powództwo o zapłatę ryczałtu za nocleg w podróżach służbowych w październiku 2011r.,

3. w punkcie 4 w ten sposób, że nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w G. kwotę 492zł (czterysta dziewięćdziesiąt dwa złote) tytułem opłaty od pozwu, od obowiązku uiszczenia, której powód był zwolniony z mocy ustawy;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 450zł (czteryście pięćdziesiąt złotych)

tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-) SSO Małgorzata Andrzejewska (spr.) (-) SSR del. Magdalena Kimel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt VIII Pa 238/15

UZASADNIENIE

Powód B. B. wniósł pozew przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. domagając się po sprecyzowaniu wypłaty ryczałtów za nocleg w podróżach służbowych odbywanych począwszy od 22 lipca 2011 roku w łącznej kwocie 10327,20 złotych z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 920,50 złotych od dnia 11 sierpnia 2011 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 1531,10 złotych od dnia 11 września 2011 roku do dnia zapłaty
- od kwoty 2945,60 złotych od dnia 11 października 2011 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 3574,00 złotych od dnia 11 listopada 2011 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 1356,00 złotych od dnia 11 grudnia 2011 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu podał, że był zatrudniony u pozwanej jako kierowca w transporcie międzynarodowym w okresie od 1 czerwca 2010 roku do 18 lutego 2012 roku oraz że pozwana nie wypłacała mu ryczałtu za nocleg w podróżach służbowych, mimo że wszelkie noclegi odbywane na terenie Unii Europejskiej spędzał w kabinie samochodu ciężarowego bez wystarczającej infrastruktury sanitarnej.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa podnosząc, że kwestionuje roszczenie powoda zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Pozwana wskazała, że w oparciu o normy art. 77⁵ k.p. - przepisy Rozporządzeń Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 roku, Nr 236 poz. 1991 ze zm.) oraz w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz.U. z 2002 roku, Nr 236, poz. 1990 ze zm.) nie miały zastosowania wobec pracowników pozwanej. U pozwanej warunki wypłacania pracownikom należności z tytułu podróży służbowej były określone w regulaminie wynagradzania, zgodnie z którym zatrudnionym kierowcom nie przysługuje zwrot kosztów z tytułu noclegu odbywanego podróży służbowej. Pozwana podała, że zapewnia swoim kierowcom bezpłatny nocleg w formie noclegu w kabinie pojazdu, przez co jest zwolniona z obowiązku wypłaty kierowcom świadczeń stanowiących kompensatę kosztów noclegu. Przez cały okres zatrudnienia powód odbywał noclegi w kabinie pojazdu wyposażonej w miejsce do spania, zaś każdy samochód był wyposażony w miejsce do spania o odpowiednim komforcie. Rozmiar łóżka, wyposażenie kabiny zbliżały warunki kabiny do warunków panujących w domku kempingowym. Powód akceptował formę noclegu podczas podróży służbowej. Powód nie przedstawił żadnego dowodu uprawdopodobniającego fakt, że poniósł on koszty noclegu, które pracodawca winien mu zrekompensować. Pozwana podniosła zarzut przedawnienia w zakresie kwoty 920,50 zł, a to z tytułu ryczałtów za noclegi w podróżach służbowych zakończonych w lipcu 2011 roku.

Wyrokiem z dnia 3 września 2015 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach zasądził od pozwanej na rzecz powoda następujące kwoty tytułem ryczałtu za nocleg w podróżach służbowych w okresie od dnia 22 lipca 2011 roku do 9 listopada 2011 roku:

- a) 810,25 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 sierpnia 2011 roku;
- b) 1487,44 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 września 2011 roku;
- c) 2794,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 października 2011 roku;
- d) 3519,49 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 listopada 2011 roku;
- e) 1356,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2011 roku;

i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

W pisemnym uzasadnieniu wyroku zostało ustalone, że powód był zatrudniony u pozwanej w okresie od dnia 1 czerwca 2010 roku do dnia 18 lutego 2012 roku na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy na trasach międzynarodowych.

Powód obył 62 noclegi w zagranicznych podróżach służbowych.

W art. 38 obowiązującego u pozwanej regulaminu wynagradzania postanowiono, że pracownicy zatrudnieni na stanowisku kierowcy mają obowiązek parkować pojazdy na odpoczynki (noclegi) na strzeżonych lub monitorowanych parkingach, wyposażonych w zaplecze socjalne (natryski, toalety) – w związku z tym pracownikom zatrudnionym na stanowisku kierowcy nie przysługuje ryczałt za noclegi w podróży służbowej.

Sąd oddalił wnioski o przesłuchanie świadków A. S., J. P., Ł. C., albowiem okoliczności które miały zostać dzięki nim ustalone nie należały do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sporu, w szczególności warunki w kabinie pojazdu nie miały wpływu na rozstrzygnięcie. Oddalono też wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych sądowych z zakresu techniki samochodowej oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, albowiem wyposażenie i warunki kabin w samochodach służbowych pozwanej nie miały wpływu na zasadność roszczenia powoda.

Sąd uznał, że roszczenie powoda co do zasady zasługuje na uwzględnienie, zaś co do wysokości Sąd częściowo podzielił stanowisko powoda.

Sąd wskazał, że o dacie wpływu pozwu decyduje data nadania w placówce pocztowe. Pozew został nadany w dniu 11 sierpnia 2015 roku, co wprost wynika ze stempla pocztowego. W konsekwencji zarzut przedawnienia części roszczeń Sąd uznał za niezasadny.

Niezależnie od warunków jakie były w kabinie pojazdu którym powód podróżował Sąd uznał, że taka forma zapewnienia noclegu nie jest wystarczająca dla pozbawienia powoda prawa do ryczałtu za nocleg, nawet przy uwzględnieniu treści regulaminu wynagradzania obowiązującego u pozwanej.

Sąd miał na uwadze, że powód nie zwracał się do pozwanej o zapłatę ryczałtów za noclegi w podróży służbowej, ani też o zapewnienie innej formy noclegu, jednak w tym zakresie nie można uznać, iż pomiędzy stronami była zgodna wola co do rezygnacji powoda ze świadczeń należnych mu na podstawie norm powszechnie obowiązujących.

Wskazano, że postanowienia regulaminu nie mogą być mniej korzystne dla pracownika od norm powszechnie obowiązujących, w przeciwnym razie – są z mocy prawa zastępowane treścią norm powszechnie obowiązujących (art. 9 ust. 2 k.p.). Nieznajomość przez powoda swoich praw oraz treści źródeł prawa pracy nie pozbawia powoda roszczeń o zapłatę ryczałtu za noclegi odbywane za granicą w kabinie pojazdu podczas podróży służbowej.

Pozwana w toku postępowania powoływała się na treść art. 8 ust. 8 Rozporządzenia WE nr 561/06 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 roku w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.U.U.E.L 2006 Nr 102, s. 1). Powołany przepis

stanowi, że jeżeli kierowca dokona takiego wyboru, dzienne okresy odpoczynku i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe, o ile posiada on odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i pojazd znajduje się na postoju.

Zdaniem Sądu w/w przepis także nie pozbawia powoda prawa do świadczeń dochodzonych w niniejszej sprawie.

Sąd pierwszej instancji powołał się na wydana przez Sąd Najwyższy (w składzie 7 sędziów) uchwałę z dnia 12 czerwca 2014 roku w sprawie II PZP 1/14 (LEX1469181) w całości podzielając stanowisko Sądu Najwyższego, zaprezentowane we tej uchwale.

Wskazano, że przepis art. 2 ust.6 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o czasie pracy kierowców (t.j. Dz.U. z 2012 roku, poz. 1155) wprost stanowi, że dzienny okres odpoczynku to okres odpoczynku kierowcy, w rozumieniu rozporządzenia (WE) nr 561/2006.

Biorąc pod uwagę powyższe uznać należy, że normy prawa krajowego nie są sprzeczne z prawem unijnym, a wręcz przeciwnie, nawiązują do niego, co nie zmienia ustaleń, iż normy te nie pozbawiają powoda prawa do roszczeń dochodzonych w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe Sąd doszedł do przekonania, że powodowi jako pracownikowi - kierowcy zatrudnionemu w transporcie międzynarodowym z tytułu odbytych podróży służbowych przysługują należności co najmniej takie, jak wynikające z powszechnie obowiązujących aktów wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p.

Wskazano, że z uwagi na sporny okres w niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 roku, Nr 236, poz. 1991 ze zm.).

Zgodnie z § 9 ust. 1 tego Rozporządzenia, za nocleg przysługuje pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia. W razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu, o którym mowa w ust. 1. Ryczałt ten nie przysługuje za czas przejazdu (§ 9 ust. 2). W uzasadnionych przypadkach pracodawca może wyrazić zgodę na zwrot kosztów za nocleg w hotelu, stwierdzonych rachunkiem, w wysokości przekraczającej limit, o którym mowa w ust. 1 (§ 9 ust. 3). Stosownie zaś do treści § 9 ust. 4, przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewnia pracownikowi bezpłatny nocleg.

W niniejszej sprawie Sąd ustalił, że w spornym okresie powód odbył w kabinie pojazdu 62 noclegi w zagranicznej podróży służbowej. W ocenie Sądu zapewnienie noclegu w kabinie pojazdu nie stanowi bezpłatnego noclegu wyłączającego prawo do ryczałtu za nocleg. Powód nie mógł zrzec się tego prawa, co więcej, także treść regulaminu wynagradzania obowiązującego u pozwanej nie mogła tego prawa skutecznie wyłączyć. W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że roszczenie powoda co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się do wysokości ryczałtu za nocleg, Sąd nie podzielił w całości stanowiska powoda, a to w zakresie wysokości dochodzonej kwoty.

Wskazano, że o stawkach na podstawie których oblicza się ryczałt za nocleg decyduje kraj docelowy, a nie kraj faktycznego noclegu. Przyznanie prawa do ryczałtu według stawek dla kraju docelowego ma uzasadnienie w tym, że to pracodawca planuje pracę i podróż służbową pracownika, wydaje mu polecenia w zakresie miejsca noclegu i pracownik sam o tym nie decyduje. Pracodawca winien mieć zatem zarówno kontrolę nad organizacją noclegów, jak i dokumentować oraz rozliczać poszczególne noclegi. Nadto w trakcie podróży służbowej mogą zdarzyć się sytuacje nieprzewidziane, jak na przykład awaria pojazdu czy też wypadek, co może wpłynąć na miejsce noclegu kierowcy. Stąd też zastosowanie stawki kraju docelowego jest w ocenie Sądu zasadne.

Powołując się na stanowisko Sądu Najwyższego w sprawie II PZP 1/14, że „ryczałtowy charakter świadczenia polega na tym, że świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia jest oderwane od rzeczywistego poniesienia kosztów i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków z określonego tytułu (bo nie są one udokumentowane); w zależności od okoliczności konkretnego przypadku kwota ryczałtu - która jako uśredniona i ujednolicona ustalona jest przez prawodawcę - pokryje więc pracownikowi koszty noclegowe w wymiarze mniejszym albo większym niż faktycznie przez niego poniesione (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1998 roku, I PKN 392/98, OSNAPiUS 1999 Nr 23, poz. 745)” Sąd Rejonowy uznał, iż nawet jeśli powód nie ponosił dodatkowych kosztów z tytułu samego noclegu za granicą to ryczałt za noclegi przebyte w kabinie pojazdu są mu należne.

Podkreślono, że zapewnienie przez pracodawcę pracownikowi (kierowcy wykonującemu przewozy w międzynarodowym transporcie drogowym) odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego, czyli wyposażenie samochodu w odpowiednie urządzenia (leżankę, klimatyzację, ogrzewanie itp.) pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie dobowego (dziennego) odpoczynku, przy spełnieniu warunków określonych w art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/06. Nie oznacza natomiast zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 roku. Taki stan rzeczy uprawnia pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu, co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1 lub 2 tego rozporządzenia.

Zgodnie z zasadą walutowości wyrażoną w art. 358 § 1 i 2 k.c., jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej. Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna stanowi inaczej. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia, w którym zapłata jest dokonana.

Zdaniem Sądu, na podstawie okoliczności sprawy pozwanej nie można przypisać zwłoki, a jedynie opóźnienie w wypłacie dochodzonego roszczenia. W ocenie Sądu brak jest bowiem zawinienia ze strony pozwanej. Sąd uznał, że powód może żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia (10 dnia miesiąca następującego po miesiącu za który rozliczono dane podróże służbowe), a nie z dnia wniesienia pozwu.

Powód żądał przeliczenia kwot ryczałtu według kursu na dzień sprecyzowania wniesienia pozwu, wskazanego jako 4,19 zł dla euro i 5,26 zł dla funta. Sąd dokonał przeliczenia świadczeń z uwzględnieniem kursu z dnia wymagalności, chyba że kurs wskazywany przez powoda okazał się niższy od kursu dnia wymagalności, wówczas Sąd przyjmował kurs wskazany przez powoda jako ograniczający orzekanie w granicach żądania. Jeśli w dniu 10 danego miesiąca Narodowy Bank Polski nie ogłosił kursu waluty Sąd wyliczył średnią z kursu ogłoszonego w dniu poprzednim i w dniu następnym.

Rozliczenie przyjęte przez Sąd przedstawia się następująco:

Rok 2011	Podróże za okres	Ilość nocy i kraj docelowy	Limit	Kurs walut	Zasądzona suma ryczałtu (łącznie w złotych)
-----------------	-------------------------	-----------------------------------	--------------	-------------------	---

lipiec	22.07-26.07	5 noclegów - Wielka Brytania (GB)	35 (...)	kurs 4,63 zł (10.08.2011r.)	810,25 zł
sierpień	30.07-02.08 03.08 04.08 05.08 09.08-11.08	4 noclegi - Wielka Brytania (GB) 1 nocleg - Francja (FR) 1 nocleg - Wielka Brytania (GB) 1 nocleg - Niemcy (DE) 3 noclegi - Niderlandy (NL)	35 (...) 30 EUR 35 (...) 25,75 EUR 30 EUR	kurs 5,01 zł (kurs 09.09.2011 r. - 4,98 zł 12.09.2011 r. - 5,03zł) kurs 4,19 zł - z pozwu (kurs: 09.09.2011r. - 4,31 zł, 12.09.2011r. - 4,32zł) kurs 5,01 zł (kurs: 09.09.2011 r. - 4,98 zł 12.09.2011 r. - 5,03zł) kurs 4,19 zł - z pozwu (kurs: 09.09.2011r. - 4,31 zł, 12.09.2011r. - 4,32zł) kurs 4,19 zł - z pozwu (kurs: 09.09.2011r. - 4,31 zł, 12.09.2011r. - 4,32 zł)	1487,44 zł

wrzesień	03.09-07.09	5 noclegów - Wielka Brytania (GB)	35 (...)	kurs 4,99 zł	2794,40 zł
	12.09-17.09		35 (...)	(10.10.2011r.)	
	22.09-26.09	6 noclegów - Wielka Brytania (GB)	35 (...)		
		5 noclegów - Wielka Brytania (GB)			
październik	29.09-03.10	5 noclegów - Wielka Brytania (GB)	po 35 (...)	kurs 5,13zł	3519,49 zł
	04.10-06.10		po 30 EUR	(10.11.2011r.)	
	11.10-14.10	3 noclegi - Niderlandy (NL)	po 35 (...)	kurs 4,19 zł - z pozwu	
	15.10-17.10		po 30 EUR		
	18.10	4 noclegi - Wielka Brytania (GB)	po 25,75 EUR	(kurs 10.11.2011r. - 4,38zł)	
	25.10-27.10		po 35 (...)		
	28.10-31.10	3 noclegi - Niderlandy (NL)	po 30 EUR	kurs 5,13 zł (10.11.2011r.)	
		1 nocleg - Niemcy (DE)		kurs 4,19 zł - z pozwu	
		3 noclegi - Wielka Brytania (GB)		(kurs 10.11.2011r. - 4,38zł)	
		4 noclegi - Francja (FR)		kurs 4,19 zł - z pozwu (kurs 10.11.2011r. - 4,38zł)	
			kurs 5,13zł (10.11.2011r.) kurs 4,19 zł - z pozwu (kurs 10.11.2011r. - 4,38zł)		

listopad	02.11-03.11	2 noclegi - Francja (FR)	po 30 EUR	kurs 4,19 zł - z pozwu	1356 zł
	04.11-09.11	6 noclegów - Wielka Brytania (GB)	po 35 (...)	(kurs: 09.12.2011r. - 4,52 zł, 12.12.2011r. - 4,53 zł) kurs 5,26 zł - z pozwu (kurs: 09.12.2011 i 12.12.2011 r. - 5,30 zł)	

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. w związku z art. 300 k.p., przyjmując za dzień opóźnienia 11 dzień miesiąca następującego po miesiącu odbycia danej podróży służbowej.

Sąd w oddalił powództwo ponad kwotę 9 967,58 zł.

W apelacji pozwana zaskarżyła wyrok w części tj. co do punktów 1,3,4 i 5 sentencji i zarzuciła :

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów art. 77⁵ § 3 i 5 k.p. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż pracodawca niebędący państwową lub samorządową jednostką sfery budżetowej, określając warunki wypłacania pracownikom należności z tytułu podróży służbowej w regulaminie wynagradzania, mógł określić te warunki tylko w sposób korzystniejszy niż warunki wynikające z przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, podczas gdy przepis art. 77⁵ k.p. nie zawierają żadnych wytycznych co do minimalnych warunków w zakresie wypłacania tych należności określanych w regulaminie wynagradzania, za wyjątkiem warunku przewidzianego w art. 77⁵ § 4 k.p., dotyczącego minimalnej wysokości diety za dobę zagranicznej podróży służbowej;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisu art. 9 ust. 2 k.p. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku, a w szczególności § 9 tego Rozporządzenia, stanowią powszechnie obowiązujące przepisy prawa pracy, a w konsekwencji, że postanowienia regulaminu wynagradzania ustalanego przez pracodawcę niebędącego państwową lub samorządową jednostką sfery budżetowej nie mogą być mniej korzystne niż przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku, podczas gdy zarówno z delegacji zawartej w art. 77⁵ § 2 k.p., jak i z samego tytułu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku wynika wprost, że przepisy tego rozporządzenia stosuje się bezpośrednio wyłącznie do pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, zaś zgodnie z art. 77⁵ § 5 k.p. do pracowników zatrudnionych przez pracodawców niebędących ww. jednostką, przepisy te stosuje się odpowiednio i jedynie w sytuacji, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień w zakresie warunków wypłacania pracownikowi należności z tytułu podróży służbowej;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów art. 77² i art. 104 w zw. z art. 9 § 1 k.p. poprzez ich niezastosowanie polegające na pominięciu przy ustalaniu stanu faktycznego i prawnego sprawy postanowień

Regulaminu Wynagradzania oraz postanowienia art. 38 Regulaminu Pracy obowiązujących w Pozwanej Spółce, pomimo że akty te stanowią źródła prawa pracy na równi z kodeksem pracy oraz przepisami innych ustaw i aktów wykonawczych;

4. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w zw. z art. 77⁵ § 5 k.p. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na błędnym przyjęciu, że powodowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej na zasadach określonych w przepisach rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku., podczas gdy w okresie zatrudnienia Powoda w Pozwanej Spółce obowiązywały wewnętrzne akty prawa pracy regulujące warunki wypłacania tych należności na rzecz pracowników w sposób odmienny, aniżeli w ww. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku oraz owe wewnętrzne akty prawa pracy były zgodne z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w zw. z art. 77⁵ § 5 k.p.;

5. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że Powodowi przysługiwało roszczenie o zwrot kosztów noclegu poniesionych podczas zagranicznej podróży służbowej, podczas gdy okolicznością bezsporną w niniejszej sprawie był fakt odbywania przez Powoda wszystkich noclegów w kabinie pojazdu ciężarowego wyposażonej w miejsce do spania oraz fakt nieponoszenia przez Powoda jakichkolwiek kosztów noclegu, a zatem brak było podstawy do zwrotu na rzecz Powoda jakichkolwiek kosztów noclegu w podróży służbowej;

6. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku, poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na nieuzasadnionym przyjęciu, że zapewnienie pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku kierowcy noclegu w kabinie pojazdu ciężarowego wyposażonej w miejsce do spania i inne udogodnienia, w żadnym wypadku nie stanowi zapewnienia temu pracownikowi bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku, a w konsekwencji, że zapewnienie takiego noclegu nie zwalnia pracodawcy od obowiązku zwrotu pracownikowi kosztów noclegu w zagranicznej podróży służbowej, podczas gdy przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku nie precyzują minimalnych warunków pozwalających na uznanie zapewnionego nocnego odpoczynku za „bezpłatny nocleg” a w konsekwencji nieprawidłowe jest uznawanie a priori, iż nocleg zapewniany przez pozwaną spółkę w kabinie pojazdu nie jest „bezpłatnym noclegiem”;

7. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w związku z art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 roku w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i Rady (WE) nr 2135/98, jak również uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85, poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że zapewnienie pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku kierowcy noclegu w kabinie pojazdu ciężarowego wyposażonej w miejsce do spania i inne udogodnienia, gdy nocleg ten odbywa się podczas postoju na parkingu wyposażonym w urządzenia sanitarne i pracownik dokonał wyboru takiego trybu odbywania noclegów, w żadnym wypadku nie stanowi zapewnienia temu pracownikowi bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku, a w konsekwencji, że zapewnienie takiego noclegu nie zwalnia pracodawcy od obowiązku zwrotu pracownikowi kosztów noclegu w zagranicznej podróży służbowej, podczas gdy ustawodawca europejski w art. 8 ust. 8 Rozporządzenia (WE) nr 561/2006 w sposób wyraźny dopuszcza odbywanie przez kierowców odpoczynków nocnych w kabinie pojazdu wyposażonej w odpowiednie miejsce do spania i nie kwestionuje takiej formy odbywania noclegów pod żadnym względem;

8. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisów § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wysokość zwrotu kosztów noclegu ewentualnie przysługującego na podstawie tych przepisów powinna być obliczana według stawki dla kraju docelowego podróży służbowej, podczas gdy przepis ten nie odnosi się do kraju docelowego podróży tak, jak czyni to przepis § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w odniesieniu do

diet, a zatem zasadne jest ustalanie wysokości zwrotu kosztów noclegu na podstawie stawki obowiązującej dla kraju, w którym nocleg został rzeczywiście odbyty przez pracownika;

9. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy i na które pozwana zwróciła uwagę Sądu pierwszej instancji, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu rozprawy w trybie art. 162 k.p.c., to jest przepisów art. 207 § 3 i 7 w zw. z art. 210 § 2 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku pełnomocnika pozwanej o zakreślenie terminu na ustosunkowanie się na piśmie do treści pisma pełnomocnika powoda z dnia 22 października 2014 roku w sytuacji, gdy powołane pismo zawierało modyfikację ilościową żądania pozwu oraz nowe twierdzenia powoda w zakresie okoliczności faktycznych, zaś pełnomocnik pozwanej złożył wniosek o wydanie postanowienia w trybie art. 207 § 3 k.p.c., a ponadto odniesienie się do twierdzeń powoda wymagało formy pisemnej w celu precyzyjnego określenia zarzutów pozwanej w przedmiocie powołanych twierdzeń, co w konsekwencji doprowadziło do poczynienia przez Sąd niektórych ustaleń na podstawie twierdzeń zawartych w ww. piśmie pełnomocnika powoda, sprzecznych z treścią materiału dowodowego (zarzut w ppkt 12);

10. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy i na które pozwana zwróciła uwagę Sądu pierwszej instancji, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu rozprawy w trybie art. 162 k.p.c., to jest przepisów art. 227 w zw. z art. 217 § 3 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że powoływane przez pozwaną dowody z zeznań świadków i opinii biegłych sądowych z zakresu techniki samochodowej oraz bezpieczeństwa i higieny pracy nie dotyczą faktów mających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, co skutkowało oddaleniem tych wniosków, podczas gdy wymienione dowody zostały powołane na okoliczność warunków technicznych pojazdów, którymi powód wykonywał przewozy w trakcie zatrudnienia w pozwanej i warunków noclegowych zapewnianych Powodowi w kabinie pojazdu podczas odbywania przez niego podróży służbowych, a zatem na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, które nie zostały dostatecznie wyjaśnione - a wręcz przeciwnie, błędnie przyjęte a priori;

11. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, to jest przepisu art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c., poprzez poczynienie przez Sąd ustaleń niezajdujących oparcia w materiale dowodowym a polegających na bezpodstawnym przyjęciu, że nocleg zapewniany powodowi przez pozwaną w ramach odbywanych przez niego podróży służbowych stanowił formę noclegu niewystarczającą do zwolnienia pozwanej z obowiązku wypłacania ryczałtu za nocleg, podczas gdy Sąd nie przeprowadził żadnego dowodu na tę okoliczność, pomimo składania wniosków dowodowych w tym zakresie przez pozwaną;

12. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z materiałem dowodowym polegającą na błędnym przyjęciu, że:

a. nocleg rozpoczęty w dniu 2 sierpnia 2011 roku odbywał się w podróży służbowej do Wielkiej Brytanii (GB) i przyjęciu ryczałtu za ten nocleg w wysokości 35 (...); podczas, gdy z dokumentu „Zestawienie tras” wynika, że nocleg ten odbył się w podróży do Francji (FR), zatem ewentualny ryczałt mógł wynieść 30 EUR,

b. nocleg rozpoczęty w dniu 4 sierpnia 2011 roku odbywał się w podróży służbowej do Wielkiej Brytanii (GB) i przyjęciu ryczałtu za ten nocleg w wysokości 35 (...); podczas, gdy z dokumentu „Zestawienie tras” wynika, że nocleg ten odbył się w podróży do Niemiec (DE), zatem ewentualny ryczałt mógł wynieść 25,75 EUR,

c. nocleg rozpoczęty w dniu 14 października 2011 roku odbywał się w podróży służbowej do Wielkiej Brytanii (GB) i przyjęciu ryczałtu za ten nocleg w wysokości 35 (...); podczas, gdy z dokumentu „Zestawienie tras” wynika, że nocleg ten odbył się w podróży do Holandii (NL), zatem ewentualny ryczałt mógł wynieść 30 EUR,

d. nocleg rozpoczęty w dniu 17 października 2011 roku odbywał się w podróży służbowej do Holandii (NL) i przyjęciu ryczałtu za ten nocleg w wysokości 30 (...); podczas, gdy z dokumentu „Zestawienie tras” wynika, że nocleg ten odbył się w podróży do Niemiec (DE), zatem ewentualny ryczałt mógł wynieść 25,75 EUR,

e. nocleg rozpoczęty w dniu 27 października 2011 roku odbywał się w podróży służbowej do Wielkiej Brytanii (GB) i przyjęciu ryczałtu za ten nocleg w wysokości 35 (...); podczas, gdy z dokumentu „Zestawienie tras” wynika, że nocleg ten odbył się w podróży do Francji (FR), zatem ewentualny ryczałt mógł wynieść 30 EUR,

Pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. 1 i oddalenie powództwa w całości, zmianę wyroku w zakresie pkt. 3 i 4 sentencji i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania przed Sądem pierwszej instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, nadto zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Ewentualnie domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z jednoczesnym pozostawieniem temuż Sądowi kwestii rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, o zasądzenie zwrotu których, wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wniosła pozwana.

Apelująca na podstawie art. 338 § 1 k.p.c., wniosła o orzeczenie o zwrocie świadczenia w kwocie 2.200,00 zł spełnionego przez pozwaną na podstawie zaskarżonego wyroku w części, w której temu wyrokowi został nadany rygor natychmiastowej wykonalności.

Pozwana wniosła na podstawie art. 380 k.p.c., o rozpoznanie przez Sąd drugiej instancji postanowienia Sądu pierwszej instancji z dnia 16 października 2014 roku i 20 sierpnia 2015 roku w odniesieniu do którego zwróciła uwagę Sądu pierwszej instancji na uchybienie przepisom postępowania, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu rozprawy w trybie art. 162 k.p.c. Na wypadek nieuwzględnienia przez Sąd powyższego wniosku pozwana na podstawie przepisu art. 381 k.p.c. a contrario, wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentu stanowiącego opinię biegłego R. K. nr (...) z dnia 29 listopada 2014 roku, wydaną w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie, VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, o sygn. akt VI P 95/13, przedmiotem której była ocena i badanie wyposażenia pojazdów pozwanej, na okoliczność tego, że pojazdy, którymi powód wykonywał przewozy drogowe podczas zatrudnienia, posiadały odpowiednie warunki do spania, poruszania się i wykonywania takich czynności jak np. przebieranie się, w kontekście aktualnych standardów na rynku producentów pojazdów ciężarowych oraz warunki w pojazdach, którymi Powód wykonywał przewozy drogowe podczas zatrudnienia, były zgodne z normami BHP i umożliwiały odpowiedni wypoczynek nocny kierowcy, a w konsekwencji, że nocleg zapewniany powodowi w trakcie podróży służbowych wypełniał warunki zapewnienia bezpłatnego noclegu.

Pozwana wniosła o zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie K 11/15.

W razie nieuwzględnienia wniosku o zawieszenie postępowania w związku z istotnymi wątpliwościami interpretacyjnymi mającymi wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy pozwana wniosła o wystąpienie przez Sąd drugiej instancji z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w trybie art. 267 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej w zakresie wykładni przepisu art. 8 ust. 8 Rozporządzenia (WE) nr 561/2006 w odniesieniu do krajowych przepisów, a mianowicie § 9 ust. 4 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku, który zwalnia pracodawcę od obowiązku wypłaty ryczałtu za nocleg w podróży służbowej w przypadku, gdy pracodawca zapewnił pracownikowi znajdującemu się w podróży służbowej bezpłatny nocleg.

Pozwana w wyniku istotnych wątpliwości interpretacyjnych mających wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, wniosła o wystąpienie przez Sąd z pytaniami prawnymi do Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 3 Ustawy o Trybunale Konstytucyjnym w zakresie wykładni:

a) normy prawnej wynikającej z pozostających w związku przepisów art. 21 a Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o czasie pracy kierowców, art. 77² § 2, § 3 i § 5 k.p., § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej - w zakresie, w jakim przyznaje kierowcy zatrudnionemu w transporcie międzynarodowym zwrot kosztów za nocleg podczas zagranicznej podróży służbowej w wysokości stwierdzonej rachunkiem w granicach limitu określonego dla pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej w załączniku do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z

dnia 29 stycznia 2013 roku lub ryczałt w wysokości 25% tego limitu - co do ustalenia jej zgodności z przepisami art. 2, art. 20, art. 22, art. 32, oraz art. 64 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

b) normy prawnej wynikającej z pozostałych w związku przepisów art. 21 a Ustawy o czasie pracy kierowców, art. 77⁵ § 2, § 3 i § 5 k.p., § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku - w zakresie, w jakim, pomimo utraty mocy obowiązującej rozporządzenia stanowi w sprawach zawisłych przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym podstawę przyznania kierowcy zatrudnionemu w transporcie międzynarodowym zwrotu kosztów za nocleg podczas zagranicznej podróży służbowej w wysokości stwierdzonej rachunkiem w granicach limitu określonego dla pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej w załączniku do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku lub ryczałt w wysokości 25% tego limitu - co do ustalenia jej zgodności z przepisami art. 2, art. 20, art. 22, art. 32, oraz art. 64 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

c) przepisu § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w zakresie, w jakim stanowi podstawę wypłaty ryczałtu w sytuacji, gdy pracownik faktycznie nie poniósł żadnych kosztów noclegu - co do ustalenia, czy norma ta wykracza poza zakres upoważnienia ustawowego przewidzianego w art. 77⁵ §2 k.p. i narusza art. 92 ust. 1 Konstytucji RP;

d) przepisu § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w zakresie, w jakim pomimo utraty mocy obowiązującej rozporządzenia, stanowi w sprawach zawisłych przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym podstawę wypłaty ryczałtu w sytuacji, gdy pracownik faktycznie nie poniósł żadnych kosztów noclegu - co do ustalenia, czy norma ta wykracza poza zakres upoważnienia ustawowego przewidzianego w art. 77⁵ §2 k.p. i narusza art. 92 ust. 1 Konstytucji RP;

e) przepisu § 16 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku - w zakresie, w jakim zwalnia pracodawcę z obowiązku wypłaty świadczeń, o których mowa w § 16 ust.

1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w razie zapewnienia pracownikowi „bezpłatnego noclegu”, nie precyzując jednocześnie minimalnych warunków pozwalających na uznanie zapewnionego nocnego odpoczynku za „bezpłatny nocleg” (co ma szczególne znaczenie w analizowanym przypadku pracownika- kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym) - co do ustalenia, czy norma ta narusza art. 2 Konstytucji RP i wynikającą z niego zasadę prawidłowej legislacji;

f) przepisu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku - w zakresie, w jakim, pomimo utraty mocy obowiązującej rozporządzenia, stanowi w sprawach zawisłych przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym podstawę zwolnienia pracodawcy z obowiązku wypłaty świadczeń, o których mowa w § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w razie zapewnienia pracownikowi „bezpłatnego noclegu”, nie precyzując jednocześnie minimalnych warunków pozwalających na uznanie zapewnionego nocnego odpoczynku za „bezpłatny nocleg” (co ma szczególne znaczenie w analizowanym przypadku pracownika- kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym) - co do ustalenia, czy norma ta narusza art. 2 Konstytucji RP i wynikającą z niego zasadę prawidłowej legislacji;

g) normy prawnej wynikającej z pozostałych w związku przepisów art. 77⁵ § 2 i 5 k.p. oraz art. 21 a Ustawy o czasie pracy kierowców - co do ustalenia, czy normy te naruszają art. 92 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji RP.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Sąd pierwszej instancji poczynił prawidłowe ustalenia odnośnie stanu faktycznego, przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a następnie w prawidłowy sposób, zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego dokonał trafnej oceny zebranych dowodów i wyciągnął właściwe wnioski (za wyjątkiem ustalenia kraju docelowego w

przypadku podróży odbytych w dniach: 2 i 4 sierpnia 2011 roku oraz 14, 17 i 27 października 2011 roku), które legły u podstaw wydania zaskarżonego wyroku.

Sąd Rejonowy bardzo szczegółowo w pisemnym uzasadnieniu wyroku wyjaśnił w oparciu o jakie dowody i dlaczego dokonał ustaleń faktycznych w rozpoznawanej sprawie. Przeprowadzona przez ten Sąd ocena dowodów nie narusza reguł określonych w art. 233 § 1 k.p.c.

W konsekwencji, Sąd Okręgowy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku, sygn. I PKN 339/98).

Istotą sporu w sprawie niniejszej była kwestia czy powód jako kierowca transportu międzynarodowego ma prawo do ryczałtu za noclegi odbywane poza granicami kraju w czasie podróży służbowych w sytuacji, gdy faktycznie noclegi odbywał w kabinie służbowego samochodu.

W zakresie nie uregulowanym przepisami odrębnymi, definicję podróży służbowej zawiera art. 77⁵ § 1 k.p., zgodnie z którym pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową. Przywołany przepis wskazuje na incydentalny, tymczasowy i krótkotrwały charakter podróży służbowej.

Na podstawie art. 4 ustawy z dnia 12 lutego 2010 roku o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 roku, Nr 43, poz. 246) wprowadzono definicję podróży służbowej dla kierowców, wykonujących przewozy drogowy oraz przyznano kierowcom, będącym w podróży służbowej, dietę na zasadach określonych w Kodeksie pracy. Zmiany legislacyjne były następstwem uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2008 roku, w sprawie II PZP 11/08, opublikowanej w OSNP z 2009 roku, Nr 13-14, poz. 166, zgodnie z którą pracownicy zatrudnieni na stanowisku kierowcy zostali pozbawieni świadczeń z tytułu podróży w ramach umówionej pracy. Sąd Najwyższy uznał, że podróżowanie jest normalnym wykonywaniem przez kierowców pracowniczych obowiązków, a nie podróżą o charakterze incydentalnym, krótkotrwałym, odbywaną w celu wykonania wyznaczonego zadania. Kierowcy wykonujący przewozy drogowy nie mogli więc otrzymywać diety na zasadach określonych w Kodeksie pracy. Wnioskodawca, składając projekt ustawy, zwrócił uwagę, że praca kierowców polega na prawie stałym pobycie poza domem, zwłaszcza kierowców wykonujących przewozy międzynarodowe. Taka sytuacja ma wpływ na koszty socjalne, w tym wydatki na utrzymanie (posiłki, noclegi). Koszty wykonywania pracy i pobytu poza domem są zawsze wyższe od nakładów poniesionych na utrzymanie, gdy praca jest wykonywana w miejscu zamieszkania. W związku z tym wnioskodawca uznał za konieczne, aby kierowcy, którzy w związku ze specyfiką zawodu są w permanentnej podróży nie byli pozbawieni prawa do diety. Stosowne przepisy w tej sprawie należało zawrzeć w ustawie o czasie pracy kierowców, jako że świadczenia z tytułu podróży wiążą się z czasem pracy kierowców – uzasadnienie projektu ustawy, Sejm RP VI kadencji, Nr druku (...).

Na mocy w/w ustawy od dnia 3 kwietnia 2010 roku obowiązują art. 2 pkt 7 i art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o czasie pracy kierowców (tj. Dz.U. z 2012 roku, poz. 1155 ze zm.) – zwanej dalej ustawą.

Zgodnie z art. 2 pkt 4 lit. a ustawy stanowisko pracy kierowcy oznacza siedzibę pracodawcy, na rzecz którego kierowca wykonuje swoje obowiązki, oraz inne miejsce prowadzenia działalności przez pracodawcę, w szczególności filie, przedstawicielstwa i oddziały.

Zgodnie z art. 2 pkt 7 ustawy podróż służbowa oznacza każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy: a) przewozu drogowego poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, lub b) wyjazdu poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, w celu wykonania przewozu drogowego.

Zgodnie z art. 21a ustawy kierowcy w podróży służbowej, przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy.

Należy zauważyć, że odesłanie do przepisów Kodeksu pracy nie zawiera żadnych ograniczeń, czy modyfikacji ich stosowania względem kierowców, w szczególności odbywających wielokrotne podróże służbowe za granicę.

Zgodnie z art. 77⁵ § 3 k.p. warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania. Na podstawie art. 77⁵ § 4 k.p. postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej, niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w § 2. Przepis ten ustala minimalny standard świadczenia, ale odnosi się tylko do diety, a nie do zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków. Zaś zgodnie z art. 77⁵ § 5 k.p. w przypadku, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2. Oznacza to, że przepisy wykonawcze ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych (diety oraz zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków), które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę mogą być uregulowane korzystniej dla pracownika (art. 9 § 2 k.p. i art. 18 § 2 k.p.).

Odesłanie w art. 21a ustawy do art. 77⁵ § 3-5 k.p. oznacza pośrednio odesłanie do art. 77⁵ § 2 k.p.

Obecne brzmienie art. 77⁵ § 2 k.p. zostało nadane przez ustawę z dnia 26 lipca 2002 roku o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2002 roku, Nr 135, poz. 1146). Przed nowelizacją, przywołany art. 77⁵ § 2 k.p. zawierał upoważnienie do wydania rozporządzenia określającego szczegółowe zasady ustalania oraz wysokość należności przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej na obszarze oraz poza granicami kraju. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej, wydane na podstawie tak brzmiącego art. 77⁵ § 2 k.p., regulowało problematykę należności z tytułu podróży służbowych zarówno w odniesieniu do pracowników zatrudnionych w sferze budżetowej, jak i w podmiotach gospodarczych. Zmiany wprowadzone ww. nowelizacją Kodeksu pracy wynikały m.in. ze zgłaszanej potrzeby odmiennego traktowania przypadków podróży służbowej odbywanej przez pracowników sfery budżetowej oraz pracowników sektora prywatnego (zwłaszcza kierowców transportu międzynarodowego). W uzasadnieniu do projektu nowelizacji Kodeksu pracy podkreślono, że obowiązujące przed nowelizacją uregulowania podróży służbowej były kwestionowane przez przewoźników głównie ze względów finansowych, gdyż wypłacane diety stały się elementem istotnie obciążającym koszty pracy i obniżającym rentowność przedsiębiorców. Zgodnie z intencją projektodawcy decentralizacja kompetencji w zakresie ustalania warunków wypłacania pracownikom spoza sfery budżetowej należności z tytułu podróży służbowych, miała na celu racjonalizację wydatków pracodawców prywatnych. W związku z tym uznano, że przepis art. 77⁵ § 2 k.p. będzie zawierał upoważnienie ministra właściwego do spraw pracy do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i poza jego granicami (w szczególności diety, zwrotu kosztów przejazdów i noclegów, a także innych wydatków) tylko w odniesieniu do pracowników zatrudnionych w państwowych lub samorządowych jednostkach sfery budżetowej. Natomiast ustalenie szczegółowych warunków wypłacania przedmiotowych należności pozostałym pracownikom miało zostać określone w układach zbiorowych pracy lub w regulaminach wynagradzania albo w umowach o pracę – uzasadnienie projektu, Sejm RP IV kadencji, druk Nr 665.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, że analiza treści przepisów Kodeksu pracy jednoznacznie wskazuje, że kwestie dotyczące należności z tytułu podróży służbowej uregulowano w zasadzie dwutorowo. W stosunku do pracowników państwowej i samorządowej sfery budżetowej, określenie trybu ustalania warunków oraz wysokości diet ustawa

przekazuje do szczegółowej regulacji ministrowi właściwemu do spraw pracy w drodze rozporządzenia. W odniesieniu zaś do pracowników spoza tego kręgu ustawodawca pozostawił tę kwestię stronom stosunku pracy, a więc pracodawcom i pracownikom, obligując ich do określenia warunków wypłacania należności z tego tytułu w układach zbiorowych pracy lub w regulaminie wynagradzania, bądź wprost w umowie o pracę (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 października 2005 roku, w sprawie K 36/03, opublikowany w OTK-A z 2005 roku, Nr 9, poz. 98).

W związku z powyższym system stworzony przez art. 77⁵ k.p. przewiduje dla sfery pozabudżetowej negocjacyjny system określenia poziomu należności z tytułu podróży służbowych. Zawiera on regulacje zawarte w układach zbiorowych pracy, regulaminach czy umowach o pracę.

Dotychczasowe rozważania pozwalają przyjąć, że pracodawca spoza sfery budżetowej ma swobodę w określaniu warunków wypłacania należności z tytułu podróży służbowych, dostosowując wewnętrzne przepisy prawa pracy do specyfiki swojej działalności. Swoboda ta jest ograniczona dwoma zastrzeżeniami – należności przysługujące pracownikowi z tytułu podróży służbowej powinny pokrywać koszty poniesione przez pracownika w związku z tą podróżą (77⁵ § 1 k. p.) – nie można bowiem obciążać pracownika kosztami związanymi z podróżą służbową; przepisy wewnętrzne (postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminy wynagradzania lub umowy o pracę) nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika sfery budżetowej (art. 77⁵ § 4 k. p.).

Trybunał Konstytucyjny w/w orzeczeniu zwrócił uwagę, że nikła możliwość negocjacyjna, zarówno przyznawana sobie samym przez związki zawodowe, jak i wynikająca z niewielkiego poziomu uzwiązkowienia oraz trudności związane z gospodarczą nierównością, u genezy której leżą większe możliwości kapitału niż pracy, powodują, iż systemy negocjacyjne w sferze pozabudżetowej mają charakter ułomny.

W związku z powyższym kształtowanie treści stosunku pracy na podstawie woli stron musi być ograniczone normami bezwzględnie obowiązującymi, które mogą zostać zmienione jedynie na korzyść pracownika. Normy te określają więc minimum uprawnień i maksimum obowiązków pracownika. Przepisami takimi są art. 77⁵ § 4 i § 5 k.p., a przewidziane nim regulacje mają charakter gwarancji pewnego ustawowego minimum, co jest wyrazem ochrony Rzeczypospolitej Polskiej nad warunkami wykonywania pracy. Te dwie normy prawne pełnią funkcję gwarancyjną na wypadek, gdy systemy negocjacyjne okażą się zbyt słabe.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego powstała radykalna rozbieżność w kwestii rekompensowania kierowcom zatrudnionym w transporcie międzynarodowym kosztów noclegów podczas odbywania podróży służbowych.

Według dominującej linii orzecznictwa Sądu Najwyższego, stworzenie kierowcy przez pracodawcę możliwości spędzania nocy i snu w kabinie samochodu nie oznacza zapewnienia pracownikowi bezpłatnego noclegu w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p. (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 marca 2008 roku, w sprawie I PK 230/07, opublikowany w OSNP z 2009 roku, nr 13-14, poz. 176; z dnia 1 kwietnia 2011 roku, w sprawie II PK 234/10, opublikowany w OSNP z 2012 roku, nr 9-10, poz. 119; z dnia 10 września 2013 roku, w sprawie I PK 71/13, LEX nr 1427710). W razie nieprzedstawienia rachunku za hotel (motel) kierowcy przysługuje więc co najmniej (art. 77⁵ § 5 k.p.) ryczałt w wysokości 25% limitu ustalonego w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., z czym w sprzeczności nie pozostaje możliwość „zaoszczędzenia” przez niego wydatków i zwiększenia w ten sposób dochodu uzyskiwanego z tytułu zatrudnienia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 października 2012 roku, w sprawie I ACa 1251/11, opublikowany w LEX nr 1237037, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2012 roku, w sprawie I PK 18/12, opublikowany w LexPolonica nr 5194297).

W opozycji do wyżej zaprezentowanej linii orzecznictwa pozostaje wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2013 roku, w sprawie II PK 296/12, opublikowany w LEX Nr 1341269), wedle którego wyposażenie pojazdu w miejsce

do spania, z którego korzysta kierowca w czasie nocnego wypoczynku, wyłącza możliwość dochodzenia jakiejkolwiek rekompensaty za brak hotelu, chyba że co innego wynika z umowy lub aktów wewnętrznych.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 27 lutego 2014 roku w sprawie II PK 133/13 przedstawił powiększonemu składowi Sądu Najwyższego zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia o treści: „czy stworzenie kierowcy możliwości spania w nocy (nocnego snu) w kabinie samochodu podczas odbywania podróży służbowych w transporcie międzynarodowym zapewnia bezpłatny nocleg, a w konsekwencji, czy pracownikowi nie przysługuje zwrot kosztów takich noclegów (§ 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 roku, Nr 236, poz. 1991 ze zm.), czy też takie należności przysługują i w jakiej wysokości [art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o czasie pracy kierowców (t.j. Dz.U. z 2012 roku, poz. 1155)] w związku z § 9 ust. 1 bądź ust. 2 wymienionego rozporządzenia?”

Skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego dnia 12 czerwca 2014 roku, w sprawie II PZP 1/14, podjął uchwałę: zapewnienie pracownikowi – kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 roku, Nr 236, poz. 1991 ze zm.), co powoduje, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy – opublikowana w OSNP z 2014 roku, Nr 12, poz. 164.

Sąd Najwyższy, rozpoznając zagadnienie prawne, w uzasadnieniu sformułował następujące wnioski szczegółowe: 1) pojęcia „odpowiednie miejsce do spania” i „bezpłatny nocleg” nie mogą być utożsamiane (zamiennie traktowane), a wręcz odwrotnie – użycie różnych sformułowań w przepisach prawa oznacza, że są to różne pojęcia; 2) zasadniczo prawodawca odnosi pojęcie „noclegu” do usługi hotelarskiej (motelowej; pośrednio także do noclegu opłaconego w cenie karty okrętowej lub promowej), o czym świadczy nie tylko zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym (za usługi hotelarskie), ale także wysokość ustalonych limitów; 3) usługa hotelarska obejmuje szerszy zakres świadczeń niż tylko udostępnienie „miejsca do spania”, w szczególności możliwość skorzystania z toalety, prysznicza, przygotowania gorących napojów itp., a także (ewentualnie) zapewnienie wyżywienia, co powoduje obniżenie diety; 4) brak przedstawienia rachunku za usługi hotelarskie oznacza, że pracownik nie korzystał z hotelu (względnie racjonalnego prawodawcę, który to przewidział); wówczas zwrot kosztów noclegu zostaje ograniczony do 25% limitu stanowiącego ryczałt za koszty realnie ponoszone w czasie podróży, bez korzystania z usług hotelowych; 5) istota „ryczałtu” jako świadczenia kompensacyjnego (w tym wypadku przeznaczonego na pokrycie kosztów noclegu) polega na tym, że świadczenie wypłacane w takiej formie z założenia jest oderwane od rzeczywistego poniesienia kosztów i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków z określonego tytułu (bo nie są one udokumentowane); w zależności od okoliczności konkretnego przypadku kwota ryczałtu – która jako uśredniona i ujednolicona ustalona jest przez prawodawcę – pokryje więc pracownikowi koszty noclegowe w wymiarze mniejszym albo większym niż faktycznie przez niego poniesione (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1998 roku, w sprawie I PKN 392/98, opublikowanym w OSNAPiUS z 1999 roku, nr 23, poz. 745).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu w/w uchwały wskazał, że przepisy wykonawcze ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych (diety oraz zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków), które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę mogą być uregulowane korzystniej dla pracownika (art. 9 § 2 k.p. i art. 18 § 2 k.p.). W razie braku takich regulacji lub uregulowania mniej korzystnego dla pracownika, zastosowanie będą miały przepisy wykonawcze. Odesłanie w art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców do art. 77⁵ § 3-5 k.p. oznacza więc pośrednio także odesłanie do art. 77⁵ § 2 k.p.,

a w konsekwencji uznanie, że kierowcy-pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu według zasad ustalonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., chyba że korzystniejsze dla niego zasady zostały ustalone według art. 77⁵ § 3 k.p. (w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania).

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 października 2014 roku, w sprawie I PZP 3/14, opublikowanej w OSNP z 2015 roku, Nr 4, poz. 47, w pełni podzielił argumentację uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 roku, w sprawie II PZP 1/14, prowadzącą do uznania, że obowiązkiem pracodawców zatrudniających kierowców w transporcie międzynarodowym jest zapewnienie pracownikowi bezpłatnego noclegu umożliwiającego odpowiednią regenerację sił, przy czym warunkiem tego nie spełnia miejsce do spania w kabinie pojazdu (nawet, gdy ma ono wysoki, „godziwy” standard). Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że wyeliminowanie konieczności ponoszenia kosztów – ryczałtów za nocleg przez pracodawców (przedsiębiorców) musiałoby się wiązać z ingerencją ustawodawcy (prawodawcy), polegającą na odstąpieniu od przyjętego założenia, że kierowca transportu międzynarodowego jest w permanentnej podróży służbowej, ewentualnie wprowadzeniu szczególnej regulacji dotyczącej kierowców transportu samochodowego (zwłaszcza międzynarodowego), zgodnie z którą umożliwienie kierowcy noclegu w odpowiednio do tego przystosowanej kabinie pojazdu byłoby równoznaczne z zapewnieniem mu bezpłatnego noclegu. W obowiązującym stanie prawnym takiej regulacji nie było, nie zawierała jej ani ustawa o czasie pracy kierowców, ani akty wykonawcze wydane na mocy art. 77⁵ § 2 k.p. W dalszej części uzasadnienia Sąd Najwyższy podkreślił, że wykładnię przedstawioną w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 roku, w sprawie II PZP 1/14, należy zaakceptować tym bardziej, jeśli się uwzględni, że prawo polskie (odesłanie w art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców do art. 77⁵ § 3-5 k.p., a następnie do rozporządzeń) może przewidywać rozwiązania korzystniejsze dla pracowników od prawa międzynarodowego lub unijnego, a ponadto unijne prawo pochodne nie może regulować zasad wynagradzania pracowników lub wypłacania im innych świadczeń związanych z pracą (art. 153 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej). Sąd Najwyższy wskazał, że zapewnienie pracownikowi (kierowcy wykonującemu przewozy w międzynarodowym transporcie drogowym) odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego, czyli wyposażenie samochodu w odpowiednie urządzenia (leżankę, klimatyzację, ogrzewanie itp.), pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie dobowego (dziennego) odpoczynku, przy spełnieniu warunków określonych w art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006 i art. 14 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców, nie oznacza natomiast zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 roku, Nr 236, poz. 1991 ze zm.). W rezultacie uprawnia to pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1 lub 2 w/w rozporządzenia.

Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony w uchwałach Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 roku, w sprawie II PZP 1/14 oraz z dnia 7 października 2014 roku, w sprawie I PZP 3/14. Należy przypomnieć, że Sąd Najwyższy podjął uchwały w następstwie rozbieżności orzecznictwa w kwestii rekompensowania kierowcom zatrudnionym w transporcie międzynarodowym kosztów noclegów podczas odbywania podróży służbowych. Uchwały Sądu Najwyższego rozstrzygnęły wątpliwości.

Prawdą jest, że pracodawca spoza sfery budżetowej ma daleko idącą swobodę w określaniu warunków wypłacania należności z tytułu podróży służbowych. W ocenie Sądu swoboda ta jest jednak ograniczona. Należności przysługujące pracownikowi z tytułu podróży służbowej powinny pokrywać koszty poniesione przez pracownika w związku z tą podróżą (77⁵ § 1 k. p.). Nie można bowiem obciążać pracownika kosztami związanymi z podróżą służbową. Zatem niedopuszczalnym jest wyłączenie w aktach wewnętrzzakładowych instytucji ryczałtu za nocleg, jak również ustalenie należności w wysokości niższej niż przewidziana w aktach wykonawczych do art. 77⁵ § 2 k.p. Takie zabiegi są nieskuteczne na gruncie art. 9 § 2 k.p. i art. 18 § 2 k.p.

Reasumując, stanowiska tego nie zmienia przepis art. 14 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców. Przyjęto w nim, że w każdej dobie kierowcy przysługuje prawo do co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku. Dobowy odpoczynek (z wyłączeniem odpoczynku kierowców, o których mowa w rozdziale 4a, czyli wykonujących przewozy regularne, których trasa nie przekracza 50 km) może być wykorzystany w pojeździe, jeżeli pojazd znajduje się na postoju i jest wyposażony w miejsce do spania. Wypada zauważyć, że regulacja ta powiela art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/06 (choć pomija, że może tak być według wyboru kierowcy a miejsce do spania musi być odpowiednie dla każdego kierowcy). W tym zakresie przepis rozporządzenia wiąże i jest stosowany bezpośrednio. Natomiast art. 14 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców jest o tyle korzystniejszy dla kierowców-pracowników, że zezwala tylko na dobowy (dzienny) odpoczynek w pojeździe, a tym samym nie zezwala na wykorzystanie w ten sposób wypoczynku tygodniowego. Jest jednak jasne, że art. 14 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców nie dotyczy w żadnym zakresie świadczeń przysługujących kierowcom-pracownikom z tytułu podróży służbowych i nie może być pomocny przy wykładni przepisów ustanawiających przesłanki tych świadczeń.

W prawie unijnym obowiązuje rozporządzenie (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 roku w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.U.U.E.L. 2006 Nr 102, s. 1). Zgodnie z art. 1 rozporządzenia nr 561/2006, ustanawia ono przepisy dotyczące czasu prowadzenia pojazdu, przerw i okresów odpoczynku kierowców wykonujących przewóz drogowy rzeczy i osób w celu ujednoczenia warunków konkurencji pomiędzy poszczególnymi rodzajami transportu lądowego, zwłaszcza w odniesieniu do sektora transportu drogowego oraz w celu poprawy warunków pracy i bezpieczeństwa drogowego. Ma na celu także przyczynienie się do polepszenia metod monitorowania i egzekwowania przepisów przez państwa członkowskie oraz poprawy warunków pracy w transporcie drogowym. W art. 4 rozporządzenia nr 561/2006 przyjęto definicje podstawowych pojęć, między innymi dziennego (regularnego i skróconego) okresu odpoczynku (lit. g) oraz tygodniowego (regularnego i skróconego) okresu odpoczynku (lit. h). Według art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006, jeżeli kierowca dokona takiego wyboru,ienne okresy odpoczynku i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe, o ile posiada on odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i pojazd znajduje się na postoju. Przedmiotem regulacji rozporządzenia nr 561/2006 w żadnym zakresie nie jest wynagrodzenie za pracę kierowców będących pracownikami ani inne świadczenia przysługujące im w związku z pracą. Nie wynika to z treści przepisów rozporządzenia i ich funkcji. Podstawą prawną wydania tego rozporządzenia jest art. 91 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, upoważniający do wydawania aktów dotyczących wspólnej polityki transportowej (art. 90 Traktatu), w szczególności ustanawiających środki pozwalające polepszyć bezpieczeństwo transportu. Przede wszystkim zaś - zgodnie z art. 153 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - wyłączona jest możliwość regulowania w drodze aktów unijnego prawa pochodnego wynagrodzeń za pracę rozumianych jako wszelkiego rodzaju należności przysługujących pracownikowi od pracodawcy z tytułu zatrudnienia.

Powyższe oznacza, że art. 8 ust. 7 umowy (...) oraz art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006 dotyczą możliwości wykorzystania przez kierowcę dziennego (także tygodniowego skróconego, ale już nie tygodniowego regularnego) odpoczynku w pojeździe (w kabinie samochodu), jeżeli dokona on takiego wyboru, pod warunkiem, że pojazd posiada odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i znajduje się na postoju. Przepisy te nie dotyczą natomiast uprawnień w zakresie przysługiwania kierowcy od pracodawcy należności na pokrycie kosztów wyjazdów poza bazę w celu wykonywania pracy (podróży służbowych), nie mogą więc służyć ocenie przesłanek takich uprawnień, w szczególności przesłanek przysługiwania ryczałtu za nocleg.

Sąd Okręgowy za niezasadny uznał również zarzut błędnego wyliczenia przez Sąd pierwszej instancji ryczałtów za nocleg w oparciu o limit dla państwa docelowego podróży służbowej, a nie państwa rzeczywistego noclegu. W ocenie Sądu drugiej instancji brak powodów aby różnicować pod względem państwa odniesienia diety i ryczałty za nocleg, skoro ich cel i funkcja są takie same tj. zapewnienie pokrycia kosztów utrzymania się pracownika w podróży służbowej.

Zasadnie zdaniem Sądu Okręgowego Sąd I instancji pominął dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu techniki samochodowej oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, albowiem – jak wskazano wyżej – wyposażenie i warunki kabin w samochodach służbowych pozwanej nie miały wpływu na zasadność roszczenia powoda. Podobnie stwierdzić należy w przypadku pominięcia wniosku strony pozwanej do dopuszczenia dowodu z zeznań świadków A. S., J. P. i Ł.C.. Nie doszło tutaj do naruszenia art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 3 k.p.c.

Sąd Okręgowy oddalił również wniosek o zawieszenie postępowania ze względu na toczącą się przed Trybunałem Konstytucyjnym sprawę o sygn. K 11/15 z wniosku skierowanego przez Związek (...) o kontrolę konstytucyjności przepisów prawa dotyczących m.in. czasu pracy kierowców ze względu na to, iż nie ma to wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, a ponadto w razie pozytywnego dla pozwanej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego przysługuje jej na mocy art. 401¹k.p.c. prawo żądania wznowienia postępowania.

Reasumując, Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony w cytowanych wyżej uchwałach Sądu Najwyższego. Sąd Okręgowy podnosi za Sądem Najwyższym, iż obowiązkiem pracodawców zatrudniających kierowców w transporcie międzynarodowym jest zapewnienie pracownikowi bezpłatnego noclegu umożliwiającego odpowiednią regenerację sił, przy czym warunkiem tego nie spełnia miejsce do spania w kabinie pojazdu, nawet gdy ma ono wysoki standard. Strona pozwana nieskutecznie polemizuje ze stanowiskiem Sądu Najwyższego. Należy przypomnieć, że Sąd Najwyższy podjął wskazane uchwały w następstwie rozbieżności orzecznictwa w kwestii rekompensowania kierowcom zatrudnionym w transporcie międzynarodowym kosztów noclegów podczas odbywania podróży służbowych. Uchwały Sądu Najwyższego rozstrzygnęły wątpliwości. Dlatego też Sąd Okręgowy oddalił wnioski pozwanej o wystąpienie z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz z pytaniami prawnymi do Trybunału Konstytucyjnego.

Prawidłowo w apelacji strona pozwana zarzuciła błędne ustalenie przez Sąd pierwszej instancji kraju docelowego podróży odbytych przez powoda w dniach: 2 i 4 sierpnia 2011 roku oraz 14, 17 i 27 października 2011 roku.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego – „Zestawienia tras” k-146-147 wynika, że:

1. nocleg w dniu 2 sierpnia 2011 roku odbył się w podróży do Francji (FR), zatem ryczałt powinien wynieść 30 EUR, zamiast 35 EUR (różnica $5 \text{ EUR} \times 5,01\text{zł} = 25,05\text{zł}$)
2. nocleg w dniu 4 sierpnia 2011 roku odbył się w podróży do Niemiec (DE), zatem ryczałt powinien wynieść 25,75 EUR, zamiast 35 EUR (różnica $9,25 \text{ EUR} \times 5,01\text{zł} = 46,34\text{zł}$)
3. nocleg w dniu 14 października 2011 roku odbył się w podróży do Holandii (NL), zatem ryczałt powinien wynieść 30 EUR, zamiast 35 EUR (różnica $5 \text{ EUR} \times 5,13\text{zł} = 25,65\text{zł}$)
4. nocleg w dniu 17 października 2011 roku odbył się w podróży do Niemiec (DE), zatem ryczałt powinien wynieść 25,75 EUR, zamiast 30 EUR (różnica $4,25 \text{ EUR} \times 4,19\text{zł} = 17,81\text{zł}$)
5. nocleg w dniu 27 października 2011 roku odbył się w podróży do Francji (FR), zatem ryczałt powinien wynieść 30 EUR, zamiast 35 EUR (różnica $5 \text{ EUR} \times 5,13\text{zł} = 25,65\text{zł}$).

Łącznie za sierpień 2011 roku różnica wynosi 71,39zł, a za październik 2011 roku 69,11zł. Oznacza to, że powodowi przysługuje ryczałt za noclegi w podróży służbowych za: sierpień 2011 roku w kwocie $1.487,44\text{zł} - 71,39\text{zł} = 1.416,05\text{zł}$ i październik 2011 roku w kwocie $3.519,49\text{zł} - 69,11\text{zł} = 3.450,38\text{zł}$.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punktach 1.b i 1.d obniżając zasądzony na rzecz powoda ryczałt za noclegi w podróży służbowych za miesiące sierpień i październik 2011 roku. Zmieniona w związku z tym została też wysokość opłaty od pozwu poprzez ustalenie jej ostatecznie w kwocie 492zł (łączna wysokość zasądzonych świadczeń $9.827,08\text{zł} \times 5\%$).

W pozostałym zakresie na mocy art. 385 k.p.c. oddalono apelację strony pozwanej jako nieuzasadnioną.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. – z uwagi, iż powód uległ jedynie w bardzo nieznacznej części swojego żądania oraz § 11 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 4 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.t.j. z 2013 roku, poz.490 z późn.zm.).

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-) SSO Małgorzata Andrzejewska (-) SSR del. Magdalena Kimel

Sędzia Przewodnicząca Sędzia